

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. К. Д. УШИНСЬКОГО
ЧЕРКАСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК ЧДТУ**

СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
ХІ Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
20–21 березня 2025 року
м. Черкаси**

Черкаси

2025

ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Брацун І. Гуманітарна безпека в умовах сучасних викликів.....	201
Весеньов Є. Роль технологій у трансформації безпекового мислення	203
Галайда К. Гуманітарна безпека як складова національної безпеки	205
Даценко В. Освітній простір як фактор забезпечення гуманітарної безпеки держави.....	206
Іріюглу Ю. Віртуальні «Історичні дискусії» як складова національної безпеки сучасної України	208
Квачевська О. Фандрайзинг як соціокультурне явище в умовах військової агресії	210
Кришталь А., Барміна С. Огляд творчих методів трансформації конфліктів	212
Кутова І. Свобода та безпека в сучасному світі	215
Осейко Д. Гуманітарна безпека України в галузі науки під час воєнного стану	217
Півненко В. Ліберальна парадигма національної безпеки: філософсько-правові виклики та проблематика	218
Синьогуб І. Роль технологій у створенні загроз та можливостей для гуманітарної безпеки.....	224
Скубанов Б. Філософське осмислення культурної дипломатії України в умовах військової агресії	226
Тіщенко А. Поезія та війна: екзистенція і руйнування	228
Терепиций С. Соціальна творчість у шкільному середовищі під час військових викликів.....	230
Цибенко М. Військова меморіалізація: візуальна текстуальність меморіального комплексу загиблим у російсько-українській війні в Черкасах.....	233
Цюра Д. Природа трансформації безпекової політики	236

- університету. Серія філософсько-політологічні студії. Випуск 52. Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 91–99. <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/2024-52>
3. Осейко Д. А. Попередження загроз гуманітарної безпеки у галузі освіти та культури в Україні під час воєнного стану. Актуальні проблеми філософії та соціології №50\2024. С. 76–80. <https://doi.org/10.32782/apfs.v050.2024.13>
4. Рилова О. Ю. Масовізація вищої освіти: соціально-філософський аспект. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 Філософія – Черкаський державний технологічний університет, Черкаси, 2024. <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/5033>

Юрій ІРІОГЛУ,
*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
(м. Запоріжжя, Україна)*

ВІРТУАЛЬНІ «ІСТОРИЧНІ ДИСКУСІЇ» ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

В умовах розв'язаної війни проти України з боку росії, що охоплюю вже майже десятиліття, надзвичайно важливими залишаються питання вивчення формування передумов та протікання самих процесів реалізації агресивних планів кремля. Причому, надзвичайний інтерес становлять не лише військово-політична складова, але й інформаційна, що охоплює велике коло проявів, від новинно-аналітичного до історико-культурного. Вочевидь, що формування відповідного інформаційного фону для консолідації російського суспільства довкола ідей «відновлення імперії» є процесом довготривалим та потребує огляду в межах, як мінімум, останніх двох десятиліть, з урахуванням суспільно-політичних та комунікативних змін.

В сучасних умовах активної інформатизації суспільного буття та охоплення «новими медіа» не лише суспільно-політичного, але й побутового аспектів життєдіяльності людства, перед істориком постає питання своєчасного та комплексного охоплення потенційних джерельних комплексів. Наразі, соціальні мережі та віртуальні тематичні форуми є майданчиками, де продукуються не лише персональні наративи користувачів, але й транслиуються певні історико-культурні образи та стереотипи, що є вкрай функціональними для вивчення питань історичної пам'яті та напрямків реалізації історичної політики, зокрема.

Серед великої кількості дискусійних майданчиків на полях мережі Інтернет, для проведення нашого дослідження, було обрано інформаційне поле одного з віртуальних форумів, що за своєю структурою передбачає вільний виклад наративу, дискусію та тематичні спрямування (зокрема й історичного) – «Політфорум». Матеріали даного ресурсу відзначаються

функціональністю, оскільки ініційовані теми та повідомлення можна простежити за архівом з 2007 року¹. Даний ресурс має один з найвищих рейтингів серед користувачів з росії, які, згідно статистики, складають більше 70 відсотків учасників та відвідувачів². Окреслюючи дослідницьке поле Рунетом (російськомовний сегмент мережі Інтернет), ми зважаємо на активну інструменталізацію історичних образів, що стало зброєю в руках політикума росії, для досягнення власних агресивних політичних та геополітичних цілей. Поряд з інтенсифікацією історичного кластеру в Рунеті важливою складовою є стратегії аргументації в процесі дискусій. Саме набір аргументів та логіка їх застосування дозволяють простежити й загальні базові історико-культурні характеристики аудиторії. Залучення до дискусій аргументів у вигляді фрагментів текстів з історичних джерел є не лише проявом технічних можливостей, але й наслідком домінування фактології над теоретичним осмисленням подій минулого. За браком фахових навичок аналізу історичних джерел та ігнорування принципу історизму, віртуальні обговорення перетворюються у закидання опонентів документальними текстами, що піднімає позицію одного з диспутантів над іншими. Такі складні та насичені теми, як період раннього середньовіччя, зокрема, проблема походження слов'ян та формування їх державності, часто стають майданчиками для присутності «побутової археографії» у вигляді фрагментів літописів, хронік та творів тогочасних авторів. Здебільшого, наведені матеріали «побутової археографії» представлені вільним переказом тексту «першоджерела» або фото/скан копії з археографічних публікацій та вкрай зрідка, фото копією оригіналу.

Історичні дискусії довкола історії слов'ян та слов'янської державності є відображенням сучасних суспільно-політичних та геополітичних подій, широко демонструють побутування певних державних наративів в свідомості аудиторії. Отже, організація історичних дискусій на інтернет-форумах носить, здебільшого, відбиток сучасних суспільно-політичних умов. З огляду на побудову сучасною росією власного державного міфу, що вміщує структурно та тематично й Україну (що відобразилося й в конкретних фактах реалізації шляхом військово-політичної агресії), навіть, такі віддалені хронологічно історичні сюжети як формування державності східних слов'ян, відзначається стійкою активністю на віртуальних дискусійних майданчиках. Російський державний наратив присутній й у виборі та репрезентації користувачами аргументів заснованих на текстових матеріалах з історичних джерел. Технічні можливості та інтенсифікація інформаційного потоку призвели до більш тісного контакту з академічними наробками, зокрема й в галузі археографії. Однак, залишається лакуна у осмисленні даного масиву інформації, відсутні базові навички критичного ставлення до джерел та їх тлумачення. Тексти історичних джерел сприймаються не як пам'ятка культури, а як аргумент, незаперечний факт. Безперечно, встановлені факти спонукають до активізації

¹ Politforums.net URL: <https://www.politforums.net/>

² Рейтинг politforums.net URL: <https://www.similarweb.com/ru/website/politforums.net/#overview>

комплексної популяризації медіа грамотності на широких прикладах історичного матеріалу, що забезпечить не лише інформаційну безпеку, але й розвиток критичного ставлення до історичної дійсності та мінімізує маніпулятивні впливи.

Олена КВАЧЕВСЬКА,
*здобувач ступеня доктора філософії,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
(м. Київ, Україна)*

ФАНДРАЙЗИНГ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Фандрайзинг як соціальне явище, що існує нині, є не лише прикладом фінансування, а доречним відображенням цінностей, солідарності та динаміки сучасного суспільства. Це процес, у якому окремі особи, спільноти чи організації мобілізують ресурси для вирішення колективних проблем: від допомоги нужденним до підтримки культурних проєктів. Особливої увиразненості даний процес набув в умовах війни, коли на плечі громадських організацій, волонтерів та звичайних пересічних людей поклалася підтримка постраждалих, людей, які опинилися в скрутних життєвих ситуаціях, ЗСУ тощо. З огляду на філософський підтекст пояснити дане явище можна з позиції Емануеля Левінаса, з його відповідальністю за Іншого. Фандрайзинг у цьому сенсі є своєрідним відгуком на поклик Іншого. Це акт в якому суб'єкт виходить за межі себе, визнаючи свою відповідальність перед чужою вразливістю. Таке пожертвування не стає просто черговою транзакцією, а радше є жестом, який стверджує людський зв'язок та небайдужість. Звісно, тут ми можемо згадати Славоя Жижека з його кавою зі Starbucks та який вважає, що будь яке пожертвування є не чим іншим як способом відкупу чи засобом по заспокоєнню совісті. Однак, тоді це не про фандрайзинг.

Традиційна модель фандрайзингу тримається на тому, що фінансові ресурси залучаються через масові збори коштів. Для цього організації, окремі люди проводять різноманітні кампанії по приверненню уваги аудиторії до проблеми чи проєкту, який вимагає підтримки: «Однією з ключових сильних сторін є велика мотивація суспільства допомагати, що зумовлено патріотичним настроєм і прагненням підтримати свою країну в складний період. Активна підтримка волонтерського руху також відіграє значну роль у залученні фінансових ресурсів, оскільки багато людей готові пожертвувати свої кошти, час і зусилля для підтримки армії, ВПО та інших постраждалих. Серед слабких сторін можна виділити нестабільність фінансових потоків, що ускладнює планування і реалізацію довгострокових проєктів. Багато благодійних організацій не мають достатнього досвіду у сфері цифрового фандрайзингу, що